

Aan De woordvoerders asielbeleid in de Tweede Kamer

Datum 16 april 2026
Betreft Commissiedebat De tweede cyclus van de Spreidingswet | Donderdag 23 april 2026

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders,

Op donderdag 23 april staat het [commissiedebat De tweede cyclus van de Spreidingswet](#) geagendeerd. VluchtelingenWerk Nederland vraagt uw aandacht voor het belang van continuering en zorgvuldige uitvoering van de Spreidingswet. De eerste cyclus biedt belangrijke lessen, en de [oproep](#) van de minister op 26 maart jl. aan gemeenten benadrukt de urgentie om nu gezamenlijk door te pakken.

Spreidingswet essentieel voor stabiele opvang en rechtvaardige verdeling

Het coalitieakkoord bevestigt dat de Spreidingswet voorlopig in stand blijft, juist op verzoek van gemeenten en uitvoeringsorganisaties. Deze wettelijke basis is noodzakelijk is om te komen tot een meer rechtvaardige verdeling van asielopvang in Nederland. Zonder deze wet blijft het risico bestaan dat opvang onevenredig op een deel van de gemeenten neerkomt, met gevolgen voor de stabiliteit en capaciteit van de Nederlandse asielopvang. De Spreidingswet markeert een belangrijke omslag: van vrijblijvendheid naar gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Lessen uit de eerste cyclus en handhaving in de tweede cyclus

De opgave van de Spreidingswet gaat – uiteraard – verder dan het vaststellen van de capaciteitsraming en provinciale inzet alleen. Eenduidige communicatie en ondersteuning vanuit het Rijk richting gemeenten is essentieel. Gemeenten zijn aan zet – maar hebben hiervoor wel de juiste randvoorwaarden en omstandigheden nodig voor een goede uitvoer en lokaal draagvlak.

De wet biedt bestuurlijke duidelijkheid en legitimiteit om lokaal het gesprek te voeren en keuzes te maken voor geschikte opvang. Dat is in de eerste cyclus onvoldoende tot zijn recht gekomen. Er is vanuit de landelijke politiek te veel onduidelijkheid en onzekerheid gecreëerd over het voortbestaan van de wetgeving, waardoor de uitvoering stagneerde. Dit terwijl het uitgangspunt is dat nationale wetgeving uitgevoerd wordt. Uit de systematiek van de wet volgt dat als er na meerdere oproepen geen gehoor wordt gegeven aan de wettelijke opdracht, deze op verschillende wijzen gehandhaafd wordt. Hierbij is en blijft de hoop natuurlijk dat dit niet nodig zal blijken.

Draagvlak voor (de uitvoering van) de wet vraagt om zorgvuldige processen en transparante communicatie tussen Rijk, gemeenten, provincies en uitvoeringsorganisaties, en daarnaast ook tijdige betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke partners. Waar deze samenwerking vroeg op gang komt ontstaan betere en duurzamere oplossingen.¹ Ruimte voor lokaal maatwerk kan bijdragen aan het vinden van deze oplossingen. Bij de realisering van nieuwe opvanglocaties ligt er nu de kans om écht oog te hebben voor kwalitatieve en innovatieve opvangvormen die werken voor bewoners van de opvanglocatie én voor de nabije samenleving. Laten we hierbij ook oog hebben voor alle [goede voorbeelden van opvanglocaties](#) die er al zijn en hier zo veel mogelijk van leren.

---

¹ Berenschot, 16 februari 2026, "[Eerste cyclus Spreidingswet: Voorbij de beelden](#)"

VluchtelingenWerk vraagt de Kamer om te reflecteren de lessen uit de eerste cyclus van de Spreidingswet en tot duidelijke verbetermogelijkheden te komen voor de tweede cyclus, en daarbij vooral ook aandacht te hebben voor de goede voorbeelden. Ook verzoeken we via uw Kamer de minister aan te geven welke stappenplannen er liggen voor de (eventuele) handhaving in de tweede cyclus.

Stabiel én flexibel opvanglandschap

Stabiliteit van de asielopvang is niet alleen in het belang van asielzoekers, maar juist ook van omwonenden en lokale gemeenschappen. Wanneer opvang structureel en voorspelbaar wordt georganiseerd, ontstaat er ruimte voor gewenning, betrokkenheid en samenleven. Dit voorkomt de onrust en weerstand die vaak gepaard gaan met *ad-hoc* noodopvang en steeds wisselende locaties.

Voor asielzoekers betekent stabiliteit dat ze sneller de rust vinden die zij nodig hebben en dat ze kunnen beginnen met onderwijs, werk of andere activiteiten. Kinderen vinden eindelijk de veiligheid en geborgenheid waar zij recht op hebben. Voor omwonenden betekent het dat opvanglocaties onderdeel worden van de buurt, in plaats van een steeds terugkerende bron van onzekerheid. Dit draagt aantoonbaar bij aan draagvlak en leefbaarheid.

Het realiseren van vaste meerjarige opvangplekken is hierin cruciaal en de stabiele financiering voor COA in de Voorjaarsnota is hiervoor een belangrijke voorwaarde. Deze plekken bieden continuïteit en kunnen bovendien flexibel worden ingezet. Wanneer de vraag voor het aantal asielplekken afneemt, hoeven zij niet leeg te staan maar kunnen zij bijvoorbeeld worden benut voor andere doelgroepen zoals spoedzoekers of statushouders. Dit vergroot het maatschappelijk rendement en draagt bij aan duurzame oplossingen. Hiervoor dienen wel de juiste voorwaarden en regelingen ingericht te worden die bevorderlijk zijn de toepassing en uitvoering van de opdracht aan gemeenten.

De Spreidingswet is onderdeel van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Vanuit deze Agenda wordt het opvanglandschap zo ingericht dat het aantal verhuisbewegingen drastisch wordt verminderd doordat personen hun gehele asielprocedure op één azc kunnen verblijven. Hiervoor is eerst sprake van een aanmeldfase die op meerdere aanmeldcentra in het land kan plaatsvinden. VluchtelingenWerk is voorstander van deze aanpak en bepleit tijdige implementatie en goede afstemming hierover binnen de asielketen. In de Uitvoeringsagenda staat menswaardigheid en draagvlak vanuit de samenleving centraal, met als doel goed te kunnen inspelen op veranderingen in het aantal asielzoekers in Nederland. Hoewel de herziene [Uitvoeringsagenda](#) dateert van 2024, is deze nog niet gerealiseerd.

VluchtelingenWerk vraagt uw Kamer om aandacht voor implementatie van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Om tot een goede uitvoering hiervan te komen is het noodzakelijk dat de Spreidingswet wordt uitgevoerd, dat er voldoende plekken gerealiseerd worden en dat aan gemeenten de nodige ondersteuning wordt geboden. Zo kom je tot de benodigde rust, stabiliteit en flexibiliteit in het opvanglandschap én de asielketen.

Kwaliteit van de opvang

Tenslotte willen we graag stilstaan bij de kwaliteit van (nieuwe) opvanglocaties. Nu dé kans om opvanglocaties te openen en beheren die gericht zijn op kwaliteit, het welzijn van bewoners en verbinding met de buurt. Initiatieven zoals [Het Nieuwe BuurThuis](#) brengen maatschappelijke partners bij elkaar voor opvanglocaties waarin bewoners, buurt en partners samen werken aan menswaardige opvang.

Duidelijke kwaliteitskaders kunnen helpen bij het ontwikkelen van goede duurzame opvang in alle gemeenten. Bij de behandeling van de Spreidingswet is aangegeven dat een kwaliteitskader, anders dan het 'standaard' programma van eisen, zal worden ontwikkeld. Dit kwaliteitskader zou worden besproken "met de uitvoeringspartners alsook maatschappelijke partners". Belangrijk uitgangspunt voor een kwaliteitskader zijn de afspraken uit de EU-Opvangrichtlijn 2013/33/EU en de herschikte EU-Opvangrichtlijn 2024/1346. Deze richtlijnen bevatten die EU-lidstaten bindende normen voor alle EU-lidstaten en zijn uitgewerkt in richtsnoeren van het Europees Asielagentschap (EUAA). Een dergelijke nationaal kwaliteitskader ontbreekt echter nog.

VluchtelingenWerk heeft zelf [Elementen voor een Kwaliteitskader](#) opgesteld, wij hopen dat deze kan bijdragen aan de kwaliteitsborging vanuit het Rijk en gemeenten.

VluchtelingenWerk verzoekt uw Kamer de minister te vragen om een update over de stand van zaken rondom een kwaliteitskader (of kwaliteitsborging anderszins) voor de asielopvang.

Tot slot

De Spreidingswet is een feit en vraagt om consequente uitvoering. De eerste cyclus heeft laten zien dat deze wettelijke basis werkt, gezien het aanbod van nieuwe plekken. Maar ook biedt het inzicht dat verdere verbetering in samenwerking, duidelijkheid en uitvoering nodig is. Tegelijkertijd is de urgentie onverminderd hoog en is er geen ruimte voor uitstel of blijvende onzekerheid over de inzet van dit wettelijke instrument. Gemeenten zijn aan zet, met ondersteuning en duidelijke kaders vanuit het Rijk. Het is nu zaak om de lessen uit de eerste cyclus te benutten en gezamenlijk de volgende stap te zetten naar een stabiel, rechtvaardig en kwalitatief opvanglandschap dat voor iedereen werkt.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat, voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland